

Asia: VN/26048/2021

Lausuntopyyntö liikenteen esteettömyysvisiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Taustaa

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa liikenteen esteettömyysvisiosta 25.8.2023 mennessä.

Lappeenrannan kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto edellä mainitusta asiasta.

Esteettömyysvisio perustuu Valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (Liikenne 12), jossa on linjattu liikenteen esteettömyyttä ja saavutettavuutta kehittävästä toimista. Osana suunnitelman toimeenpanoa perustettiin Liikenne 12 -esteettömyystyöryhmä, jonka tehtävänä on toteuttaa suunnitelman esteettömyystoimet. Yhtenä työryhmän tehtävänä oli matkaketjudemo-selvitys, jossa erityisryhmiin kuuluvat henkilöt testasivat joukkoliikenteen matkaketjua. Selvityksiä tuloksia on hyödynnetty myös esteettömyysvision laatimisessa.

Tavoitteet

Esteettömyysvision tarkoitus on linjata liikennejärjestelmän esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittämisen suuntaviivoista tuleville vuosille. Visioon sisältyvät arvot ja lähtökohdat, jotka tukevat esteettömyyden huomioimista liikennejärjestelmän kehitystyössä kautta linjan. Lisäksi visio sisältää liikennejärjestelmän osa-alueet, joihin esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittämiseen liittyvät tavoitteet ja mahdolliset toimenpiteet tulisi kohdistaa. Visio sisältää myös 2–3 tavoite-ehdotusta jokaista osa-aluetta kohden.

Liikenteen esteettömyysvision laajempaan tavoitteeseen on vahvistaa yhdenvertaisuutta ja kaikkien mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Lausunto

Lausuntopalvelussa julkaistussa lausuntopyyntöissä pyydetään lausuntoa Liikenteen esteettömyysvisiosta.

Lappeenrannan kaupungin kadut ja ympäristö lausuu ja vastaa seuraavanlaisesti.

Liikenteen esteettömyysvisio huomioi hyvin erilaiset tarpeet ja lähtökohdat esteettömälle liikkumiselle. Esteettömyys mahdollistaa erilaisille erityisryhmille itsenäisen liikkumisen ja esimerkiksi liikkumisesteisten huomiointi liikennepalveluissa edesauttaa myös kestäväillä liikkumismuodoilla liikkumista. Liikennejärjestelmän esteettömyys vaatii eri toimijoilta yhteistyötä, sillä matkaketjujen osat ovat usein eri toimijoiden vastuulla. Matkaketjujen osalta on haasteellista, että eri vaihtoehtoja on lukematon määrä ja siten toimijoita on useita, ellei jopa useita kymmeniä. Kun vastuutahoja on useita, kustannusten ja työtaakan jakaminen voi muodostua haasteeksi kehittämissuunnitelmissa. Toisaalta hyvästä yhteistyöstä esimerkiksi matkaketjujen kehittämisessä kaupunkien välillä on saatu paljon hyvää kokemusta ja hyviä esimerkkejä.

Liikenneinfrastruktuurin tavoite-ehdotuksissa korostetaan, että uusi ja peruskorjattava infrastruktuuri toteutetaan esteettömästi. Lisäksi kunnossapidon ja turvallisuuden merkitystä esteettömyydessä painotetaan. Lähtökohtaisesti esteettömyys pitää ottaa huomioon jo infrasuunnittelussa, sekä mahdollisuuksien mukaan kaavoitusvaiheessa. Kaavoituksessa ja suunnittelussa olevilla henkilöillä on oltava ymmärrys erityisryhmien tarpeista. Oman haasteensa kuitenkin esteettömyyden suunnitteluun ja toteutukseen tuo, että eri erityisryhmillä on erilaisia tarpeita, joten jonkinlainen kultainen keskitie pitäisi löytää. Esimerkiksi esteetön pääsy rakennukseen saattaa vaatia rampeja, jotka vaativat riittävät tilavaraukset Toisaalta erityistä huomioita tulee esteettömyyden osalta kiinnittää tien tai kadun ylityspaikkoihin (esim. liikennevalot, suojatiet, reunakivet). Talvikunnossapidon osalta on huomioitava liikennevälineisiin ja muuhun infrastruktuurin pääsy ympärivuotisesti sekä ympärivuorokautisesti.

Liikkumispalveluiden tavoite-ehdotuksissa on huomioitu uusien liikkumispalveluiden sekä digitaalisten palveluiden esteettömyys, joukkoliikenteen palveluiden esteettömyys ja itsenäisen liikkumisen tukeminen sekä tilaajien tarvittava osaaminen esteettömien liikennepalveluiden tilaamisesta. Digitaalisten palveluiden esteettömyys parantuu jatkuvasti, mutta kaikilla tilaajilla ei välttämättä ole riittävää osaamista esteettömyysvaatimusten huomioimisessa. On tärkeää huomata, että tilaajan osaaminen määrittelyvaiheessa voi vaikuttaa ratkaisevasti lopullisen palvelun esteettömyyteen. Liikennevälineiden esteettömyys mahdollistaa myös erityisryhmille ja ikäihmisille helpon ja vaivattoman joukkoliikenteen käyttämisen. Toisaalta joillekin erityisryhmille matka

joukkoliikenteen pysäkillä voi olla liian pitkä ja vaativa esteettömyydestä huolimatta, joten joukkoliikenteen osalta olisi hyvä tarkastella mahdollisuuksia kutsuohjattuun liikenteeseen erityisesti haja-asutusalueilla. Kutsupohjainen liikenne mahdollistaisi sosiaali- ja terveystalvöpalveluiden asiakkaille joukkoliikenteen hyödyntämisen yksittäisten taksimatkojen sijaan, mikä vähentäisi myös liikenteen päästöjä ja kustannuksia yhteiskunnalle.

Liikennevälineiden tavoite-ehdotuksissa on huomioitu kaluston sopivuus käyttäjille, toimijoiden ymmärrys erityisryhmiin kuuluvien ihmisten tarpeista ja kyky vastata niihin sekä matkatietojen saavutettavuus liikennevälineissä. Kaluston esteettömyys on merkittävä tekijä joukkoliikenteen suosion lisäämisessä, ja esteettömyys palvelee monia muitakin ryhmiä kuin liikuntarajoitteisia. Esteettömyyden lisäksi myös palveluntarjoajilla tulee olla ymmärrystä erityisryhmien tarpeisiin vastaamisesta, sillä vaikkapa matalalattiaisesta linja-autosta ei ole apua, jos auto on ajettu liian kauan reunakivestä tai kuljettaja ei osaa hyödyntää niaustoimintoa. Liikennevälineissä tarjottava esteetön matkatieto helpottaa joukkoliikenteen käyttämistä, mutta toisaalta heikosti toteutettu tekninen ratkaisu voi myös aiheuttaa hämmennystä ja huonon käyttökokemuksen, jos esimerkiksi seuraava pysäkki näytetään väärin tai kuulutukset laahaavat perässä. Teknisissä ratkaisuisa tulisi pyrkiä varmuuteen ja luotettavuuteen

Esteettömyystiedon osalta visiossa on huomioitu liikenteen palveluihin ja infrastruktuuriin liittyvä ajantasainen ja luotettava esteettömyystieto, esteettömyystietojen esittäminen helposti ja saavutettavasti sekä esteettömyyttä koskevan datan avoin saatavuus, koneluettavuus ja standardisoitu muoto. Luotettavasti toimivat rajapinnat mahdollistavat entistä monipuolisemman ja esteettömän matkustajainformaation, kun ajoneuvojen reaaliaikaiset topa voidaan tarjota esimerkiksi sovellusten kautta. Lappeenrannassa avointa dataa on hyödynnetty esimerkiksi sähköisillä pysäkinäyttöillä ja niihin kytketyillä tekstistä puheeksi -napilla, joita testattiin esteettömyystyöryhmän kanssa ja joista saatiin runsaasti positiivista palautetta.

Kokonaisuutena esteettömyysvisiossa on huomioitu esteettömän liikkumisen mahdollistamiseen liittyvät toimenpiteet monipuolisesti. Osa toimenpiteistä on jo nykyisillä resursseilla toteutettavissa, mutta osa toimenpiteistä aiheuttaa selkeitä lisäkustannuksia sekä kunnille että muille liikkumispalveluiden järjestäjille eikä niihin ole erikseen varauduttu.

Hirvonen Olli
Lappeenrannan kaupunki - Kadut ja ympäristö